

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

رسانه

(ترجمه)

پروردگارا، او را توسط روح القدس یاری بفرما!

مسلم در صحیح خود از ابوهریره روایت نموده است که:

«أَنَّ عُمَرَ مَرَّ بِحَسَّانَ وَهُوَ يُنْشِدُ الشُّعْرَ فِي الْمَسْجِدِ فَلَحَظَ إِلَيْهِ فَقَالَ: "قَدْ كُنْتُ أَنْشِدُ وَفِيهِ مَنْ هُوَ خَيْرٌ مِنْكَ" ثُمَّ أَلْتَفَتَ إِلَى أَبِي هُرَيْرَةَ فَقَالَ: أَنْشِدْكَ اللَّهُ أَسْمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: أَجِبْ عَنِّي اللَّهُمَّ أَيُّدُهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ؟ قَالَ: اللَّهُمَّ نَعَمْ» (رواه مسلم)

ترجمه: حسان بن ثابت رضی الله عنه در مسجد، شعر می‌خواند که عمر بن خطاب از کنارش گذشت و با گوشه چشم به او نگاه کرد (که شعر نخوان) حسان گفت: زمانی که فردی بهتر از تو در این مسجد وجود داشت، من شعر می‌خواندم. راوی می‌گوید: آنگاه حسان چهره‌اش را به سوی ابوهریره رضی الله عنه برگرداند و گفت: تو را به الله سوگند، آیا شنیدی که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: «ای حسان! از طرف من به مشرکین پاسخ بده! بار اله! حسان را توسط جبرئیل، یاری کن؟» ابوهریره رضی الله عنه گفت: بلی.

از این مسیّب روایت است که حسان بن ثابت در حلقه‌ای که ابوهریره در حضور داشت، گفت:

«أَنْشِدُكَ اللَّهُ يَا أَبَا هُرَيْرَةَ أَسْمِعْتَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَذَكَرَ مِثْلَهُ»

ترجمه: تو را به الله سوگند، ای ابوهریره آیا شنیدی که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود... و همان سخن را تکرار کرد.

در شرح نووی بر مسلم آمده است: از این سخن: «إِنَّ حَسَّانَ أَنْشَدَ الشُّعْرَ فِي الْمَسْجِدِ بِإِذْنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: حسان به اجازه رسول الله صلی الله علیه وسلم در مسجد شعر سرایید» فهمیده می‌شود که خواندن اشعار مباح در مسجد جایز است و خواندن اشعاری که در مدح اسلام و مسلمین یا در مذمت کفار و تشویق به جنگیدن با آنان یا تحقیرشان و امثال آن باشد، مستحب است؛ مانند اشعاری که حسان بن ثابت در مسجد می‌خواند. هم‌چنین از این حدیث شریف ثابت می‌شود که دعا کردن برای کسی که چنین اشعاری می‌سراید، مستحب است. هم‌چنین از آن، جواز انتقام گرفتن از کفار و دیگر کسان با در نظر گرفتن شرایط آن ثابت می‌شود. روح القدس، جبرئیل علیه السلام می‌باشد.

شعر از رسانه‌های تأثیرگذار بر افکار عمومی است و رسول الله صلی الله علیه وسلم برای دفاع و حمایت از اسلام و مسلمانان و افشای بدی‌های کفر و کافران از شعر استفاده نموده است.

امام احمد رحمه الله در مسند خویش آورده است: از عبدالرحمن بن کعب بن مالک از پدرش روایت است که به رسول الله صلی الله علیه وسلم گفت: «الله متعال در مذمت شعر (در سوره شعراء) آیاتی نازل فرموده است»؛ پس رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود:

«إِنَّ الْمُؤْمِنَ يُجَاهِدُ بِسَيْفِهِ وَلِسَانِهِ وَالذِّي نَفْسِي بِيَدِهِ لَكَأَنَّ مَا تَرْمُونَهُمْ بِهِ نَضْحُ النَّبْلِ»

ترجمه: مؤمن با شمشیر و زبان خود جهاد می‌کند. قسم به ذاتی که جانم در دست اوست، شاعران مؤمن با شعر خود گویی به دشمن تیر می‌اندازند.

در کتاب "سیر أعلام النبلاء" آمده است: ابن سیرین گفته است، شاعران اصحاب رسول الله صلی الله علیه وسلم حسان بن ثابت، عبدالله بن رواحه و کعب بن مالک، بودند. کعب ابن مالک از جنگ یاد می‌کرد و می‌گفت در میدان جنگ چنین و چنان می‌کنیم و کفار را تهدید می‌کرد. حسان معایب و ایام آنان را یاد می‌کرد و ابن رواحه آن‌ها را بخاطر کفرشان سرزنش می‌کرد.

بنابراین، رسانه از امور مهم دعوت و دولت به شمار می‌آید؛ چرا که در تأثیرگذاری بالای مردم، شکل دادن سلیقه‌ها و خواهش‌ها و ایجاد اعتقادات، مفاهیم و دیدگاه‌های مردم نقش بسزایی دارد. در گذشته نیز این‌گونه بوده و در عصر کنونی پیشرفت و تأثیرگذاری بیشتری داشته است... موضوع استفاده از رسانه برای تأثیرگذاری بالای مردم و افکار عامه جوامع از قدیم مشهور است و اکنون فقط وسایل آن تغییر کرده است، همانطور که انسان از دیرباز برای ارتباط‌گیری با دیگران و اثرگذاری بالای آن‌ها از اسلوب‌های گوناگون خطابه استفاده کرده است. ازین رو از صحبت، روایت، سخنرانی، گفتگو، مناقشه، مناظره کرده و از افتخار، مدح، هجو، رثا، تهدید و چالش در شعرگویی بهره می‌برد... انسان از این اسلوب‌های خطاب برای تأثیرگذاری بر مردم استفاده کرده تا در مورد موضوعاتی که مطرح می‌کند و افکاری که با خود دارد، یک دیدگاه کلی در میان آن‌ها ایجاد کند.

بنابراین، رسانه‌ها در دولت خلافت آینده، یک اداره ویژه خواهند داشت که این اداره به صورت مستقیم به خلیفه گزارش می‌دهد؛ زیرا دولت خلافت به عنوان دولتی که حمل دعوت اسلام را به دوش دارد، باید سیاست رسانه‌ای متمایزی داشته باشد که از ویژگی‌های ذیل برخوردار است:

1- برای این که ارائه اسلام قوی و مؤثر باشد، باید اذهان مردم را به پذیرش اسلام و مطالعه و تفکر در آن جهت دهد و پیوستن سرزمین‌های اسلامی به دولت خلافت را تسهیل نماید.

2- بسیاری از امور رسانه‌ای با دولت ارتباط تنگاتنگی دارد و نشر آن‌ها بدون دستور خلیفه جایز نیست، مواردی از قبیل:

الف) هر چیزی که به امور نظامی و ملحقات آن مربوط شود، مانند حرکات لشکرها، اخبار پیروزی یا شکست و صنایع نظامی.

ب) اخبار مذاکرات، اختلافات و مناظراتی که میان خلیفه یا نماینده وی و نمایندگان کشورهای کفری صورت می‌گیرد.

این اخبار باید مستقیم به خلیفه برسد تا خلیفه تصمیم بگیرد که چه چیزی پنهان شود و چه چیزی پخش و اعلام گردد. الله سبحانه و تعالی در سوره نساء می‌فرماید:

﴿وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوْ الْخَوْفِ أَدَّعَوْا بِهِ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ

مِنْهُمْ﴾ [نساء: 83]

ترجمه: و هنگامی که خبری از امنیت یا ترس به آنان رسد، آن را (میان مردم) پخش و پراکنده می‌کنند. اگر این گونه افراد، سخن گفتن در این باره را به پیامبر و فرماندهان خود واگذارند، تنها کسانی از این خبر ایشان اطلاع پیدا می‌کنند که اهل حلّ و عقدند و آنچه بایست از آن درک و فهم می‌نمایند.

3- اما اخباری مانند خبرهای روزانه و برنامه‌های سیاسی، فرهنگی، علمی و رویدادهای جهانی که بالای دولت تأثیر مستقیم ندارد، با دیدگاه نسبت به زندگی در برخی بخش‌های آن و با نگاه دولت به روابط بین‌المللی هم‌پوشانی دارد، با این وجود نظارت دولت بر آن از نظارت دولت بر دو نوع دیگر متفاوت است.

بر این اساس، دستگاه رسانه باید دارای دو بخش اساسی باشد:

اداره اول: کار آن بازرسی مستقیم اخباری است که بالای دولت تأثیرگذار است، مانند امور نظامی، صنایع جنگی و روابط بین‌المللی؛ زیرا چنین اخباری تا به دستگاه رسانه ارائه نگردد، در رسانه‌های دولتی و خصوصی پخش نمی‌شود.

اداره دوم: این اداره به دیگر اخبار اختصاص دارد و نظارت و بازرسی آن از این اخبار به صورت غیر مستقیم صورت می‌گیرد. رسانه‌های دولتی و خصوصی برای پخش این اخبار نیاز به هیچ اجازه‌ای ندارند. رسانه‌ها لازم نیست مجوز بگیرند؛ بلکه هرکسی که تابعیت دولت اسلامی را داشته باشد، می‌تواند هر رسانه‌ای اعم از خواندنی، شنیداری و دیداری را ایجاد نماید. تنها چیزی که لازم دارد، "آگاهی و خبر" اطلاع‌رسانی به دستگاه رسانه از رسانه‌ای است که تأسیس کرده... همانطور که گفتیم، برای نشر- اخباری که به دولت آسیب می‌رساند، باید اجازه بگیرد؛ اما سایر اخبار را بدون اجازه قبلی می‌تواند نشر کند.

صاحب رسانه در قبال هر موضوع رسانه‌ای که منتشر می‌کند، مسئول است و بابت هرگونه تخلف شرعی مانند افراد عادی جامعه مورد بازخواست قرار می‌گیرد. هنگامی که دولت خلافت تأسیس گردد، قانونی را صادر خواهد کرد که خطوط کلی سیاست رسانه‌ای دولت را مطابق با احکام شرعی ترسیم می‌کند. این دولت در خدمت‌رسانی به مصالح اسلام و مسلمین و ایجاد جامعه منسجم اسلامی حرکت خواهد کرد. جامعه‌ای که به ریسمان الله چنگ زده، خیر و نیکی از آن می‌تابد، افکار فاسد و مفسد و فرهنگ‌های منحرف و گمراه‌کننده در آن هیچ جایی ندارد؛ جامعه‌ای اسلامی که شرارت را از بین می‌برد و خیر و سلامتی را به بار می‌آورد و الله سبحانه و تعالی را تسبیح می‌گوید.